

Aflevering 16

In de olie

Een dienstmeisje uit Nederweert was vastbesloten haar leven niet als oude vrijster te eindigen. In de Sinterklaasnacht ging zij over tot actie. Slechts 'gekleed' met klompen, ging zij naast het bed staan van haar baas, die vrijgezel was. Met kloppend hart en vol verwachting maakte zij hem wakker met de woorden: *“Kiektj us waat Sinterklaas uch geree-je heet...”*.

Of Sinterklaas haar wens vervuld heeft, vertelt dit door Fons Vossen opgetekende verhaal uit 1850 helaas niet. Maar dat de goedheiligman ook in onze gemeenschap op een lange traditie kan bogen, staat vast. De heilige Nicolaas staat immers al afgebeeld op een figuratieve gevelsteen uit 1723. Die is afkomstig uit de reeds lang verdwenen oliemolen van Trouwen op Staat. De steen toont ons de heilige Nicolaas, afgebeeld met kromstaf en naast zich een houten kuip met daarin drie naakte kinderen. Het opschrift luidt: *Heyligen Nicolaus bit voor ons 1723*.

De heilige Nicolaas, de legendarische bisschop van Myra, kennen we allemaal. Niet alleen als Sinterklaas, maar ook als beschermer van de handel en zeevaart. Zo was hij de patroonheilige van het in 1652 te Weert opgerichte gilde van kooplieden en handelaren in 'vette waren'. Daarmee werden olie van lijnzaad, raapzaad en koolzaad bedoeld. Dat waren de grondstoffen voor verf, lampenolie en culinaire doeleinden. De afbeelding op de gevelsteen legt de relatie tussen Nicolaas en de oliemolen. De drie kinderen verwijzen namelijk naar de legende waarin sint Nicolaas drie kinderen van een vreselijke dood redde. Hij bevrijdde hen uit een kuip kokende olie waarin hun wrede vader hen wilde vermoorden.

De oliemolen "Sint Nicolaus" moet zijn gesticht in 1723 door Lineke (Helena) Dessen-Brouns en haar kinderen. Die verkochten huis en bedrijf in 1749 aan Peter Arits, wiens erfgenamen het in 1787 op hun beurt overdeden aan Cornelis Trouwen. Generaties lang zat de familie Trouwen in de olie. Dat

De gevelsteen uit 1723 met de afbeelding van Sint Nicolaas en de kinderen in de olie. De hoogte bedraagt 60 cm. (Foto: Alfons Bruekers).

gold niet voor nazaat Victor Trouwen (1897-1973), bijgenaamd 'Gieëne Fik'. Van een oliemolen was in Fik's jaren namelijk al lang geen sprake meer. Toen huis en bijgebouwen in 1966 door de gemeente Nederweert werden afgebroken om plaats te maken voor de aanleg van de Geenestraat, vond men een van de zware molenstenen van de oliemolen terug. Die siert heden ten dage de patio van het gemeentehuis op. En de oude gevelsteen met sint Nicolaas bevindt zich, na heel wat omzwervingen, in een lokaal van café Wub's Pub in de Kerkstraat. In dat 'heilig huisje' houdt de sint toezicht op het stromen van heel andere vloeistoffen. Het is vast geen toeval dat buitenlandse 'olie'-woorden als *øl*, *öl* en *ale* in feite bier betekenen. Want ook wie teveel bier drinkt is immers 'in de olie'.

Alfons Bruekers